Νόμιμη Επίσχεση Εργασίας – Κάμψη της Αρχής μη Ευθύνης των Διοικούντων ΑΕ

ΝΟΜΙΜΗ ΕΠΙΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΜΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΑΕ -Απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών 664/2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επίσχεση εργασίας – Η απαίτηση της εργοδότριας να εξακολουθούν οι εργαζόμενοι να παρέχουν την εργασία τους χωρίς να πληρώνονται, καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό τις ανάγκες της σε εργατικό προσωπικό ώστε να μπορεί η ίδια να συνεχίζει την επιχειρηματική της δραστηριότητα και να αποκομίζει σημαντικά οικονομικά οφέλη υπερβαίνει τα όρια που θέτουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος, κατ' άρθρο 281 Α.Κ. – Οι ενάγοντες άσκησαν νομότυπα το δικαίωμα επίσχεσης εργασίας τους με δήλωση προς την πρώτη εναγομένη. Συνέτρεχαν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την άσκηση του, αφού έγινε προς εξασφάλιση της ικανοποιήσεως ληξιπροθέσμων αξιώσεων τους κατ' αυτής, και συγκεκριμένα για την πληρωμή των ως άνω δεδουλευμένων αποδοχών τους, δεδομένου ότι η εργοδότρια εταιρεία καθυστερούσε την καταβολή τους για μεγάλο χρονικό διάστημα – Αδικοπραξία – Η συμπεριφορά των εναγομένων θεμελιώνει πρωτογενώς αδικοπρακτική τους ευθύνη έναντι των εναγόντων και πρέπει οι ως άνω τρεις εναγόμενοι να υποχρεωθούν να ανορθώσουν την ισόποση με τις αποδοχές τους (μισθοί υπερημερίας) ζημία τους, η οποία έχει ως αίτιο την ανωτέρω αδικοπραξία. Στην προκειμένη περίπτωση, κάμπτεται η αρχή της μη ευθύνης των διοικούντων ανώνυμη εταιρεία, διότι υπάρχει πταίσμα της δεύτερης, τρίτου και τέταρτης των εναγομένων από αδικοπραξία, οπότε υφίσταται ευθύνη τους προσωπικά σύμφωνα με τη διάταξη του όρθρου 914 ΑΚ. – Επίδειξη εγγράφων – Απαράδεκτο το αίτημα των εναγομένων περί

επιδείξεως εγγράφων εκ μέρους των εναγόντων αναφορικά με τα εκκαθαριστικά σημειώματα αυτών από την ΔΟΥ για το επίμαχο φορολογικό έτος, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι ως άνω διάδικοι εργάσθηκαν κατά τα εν λόγω χρονικό διάστημα και σε έτερους εργοδότες και συνακόλουθα να τύχει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου 656 εδ. β' ΑΚ, καθώς δεν προσδιορίζονται τα συγκεκριμένα ποσά που οι ενάγοντες κέρδισαν ως απασχοληθέντες σε άλλους συγκεκριμένους εργοδότες. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για φορολογικό απόρρητο, η μη προσκομιδή του οποίου, ακόμη και αν το αίτημα ήταν πλήρως ορισμένο, θα κρινόταν ελεύθερα από το Δικαστήριο – Μόνη η καθυστέρηση καταβολής δεδουλευμένων αποδοχών δεν συνιστά βλαπτική μεταβολή της συμβάσεως εργασίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Κατά το άρθρο 281 ΑΚ «Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπέρβαινα προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή ο οικονομικός σκοπός του δικαιώματος». Για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής δεν αρκεί καταρχήν μόνη η επί μακρό χρόνο αδράνεια του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμα του, ούτε η καλόπιστη πεποίθηση του υπόχρεου ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα κατ' αυτού ή ότι δεν πρόκειται τούτο να ασκηθεί, ούτε κατ' ανάγκην από την άσκηση του να δημιουργούνται απλώς δυσμενείς ή και αφόρητες επιπτώσεις για τον υπόχρεο, αλλά απαιτείται κατά περαίωση συνδυασμός των ανωτέρω και γενικώς η συνδρομή ιδιαίτερων περιστάσεων, αναγομένων στη συμπεριφορά τόσο του δικαιούχου όσο και του υπόχρεου, εφόσον όμως αυτή του τελευταίου τελεί σε αιτιώδη σχέση με εκείνη του δικαιούχου και δεν είναι άσχετη με αυτήν, ώστε η άσκηση του δικαιώματος να αποβαίνει αντίθετη στις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (Ολ ΑΠ 8/2001). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 648 του ΑΚ ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να πληρώσει στον εργαζόμενο τις συμφωνημένες αποδοχές του, μετά την παροχή της εργασίας που συμφώνησαν να του προσφέρει, ενώ, κατά τη λειτουργία της συμβάσεως, έχει την υποχρέωση να τηρεί τους όρους που συμφωνή-

θηκαν και τον βαρύνουν. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του άρθρου 325 του ΑΚ, που εφαρμόζονται και στις σχέσεις εργοδότη και εργαζομένου στα πλαίσια της εργασιακής συμβάσεως, σε συνδυασμό με εκείνης των άρθρων 329, 353και 656 του ίδιου Κώδικα, όταν ο μισθωτός έχει ληξιπρόθεσμη αξίωση κατά του εργοδότη σχετική με την παροχή της εργασίας του (και κατ' εξοχήν για την καταβολή του μισθού) δικαιούται, ασκώντας το δικαίωμα επισχέσεως της εργασίας του, να αρνηθεί την εκπλήρωση της δικής του παροχής, απέχοντας από την εργασία του, ώσπου ο εργοδότης να εκπληρώσει την υποχρέωση που τον βαρύνει. Η επίσχεση έχει ως συνέπεια ότι, αν και ο εργαζόμενος παύσει να παρέχει την εργασία του, δεν είναι υπερήμερος αυτός, αλλά ο εργοδότης, ο οποίος έχει την υποχρέωση όσο διαρκεί η υπερημερία του, όσο δεν καταβάλλει δηλαδή τις καθυστερούμενες αποδοχές, αν για το λόγο αυτό ασκήθηκε η επίσχεση, να πληρώνει στον εργαζόμενο τις αποδοχές του σαν να εργαζόταν κανονικά. Το δικαίωμα όμως της μέλλουσας να παρασχεθεί εργασίας του εργαζομένου, όπως και κάθε άλλο δικαίωμα, υπόκειται στους περιορισμούς της ως άνω διατάξεως του άρθρου 281 του ΑΚ. Συνεπώς η άσκηση αυτού πρέπει να γίνεται εντός των ορίων της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, να αποβλέπει δε στην εξυπηρέτηση του οικονομικού σκοπού για τον οποίο θεσπίστηκε. Διαφορετικά, η άσκηση του είναι καταχρηστική και ως τέτοια είναι παράνομη και δεν παράγει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή δεν καθιστά υπερήμερο τον εργοδότη. Ως καταχρηστικώς δε ενασκούμενο θεωρείται το δικαίωμα επισχέσεως της εργασίας του μισθωτού και όταν, μεταξύ άλλων, δεν υπάρχει χρονικά αξιόλογη καθυστέρηση της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων του εργοδότη (όπως της πληρωμής των ληξιπρόθεσμων μισθών), ή όταν η καθυστέρηση δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδότη, αλλά σε απρόβλεπτες περιστάσεις ή αντιξοότητες ή σε πρόσκαιρη δυσπραξία του ή σε εξαιρετικά δυσμενείς γι' αυτόν περιστάσεις, ή όταν η επίσχεση προξενεί δυσβάσταχτη και δυσανάλογη ζημία στον εργοδότη, σε σχέση με το σκοπούμενα αποτέλεσμα, ή όταν στρέφεται κατά αξιόπιστου και αξιόχρεου εργοδότη ή όταν αναφέρεται σε ασήμαντη αντιπαροχή του εργοδότη ή όταν ο μισθωτός, για να λάβει τον μισθό του από τον υπερήμερο εργοδότη, παραμένει με

την θέληση του για μακρό χρονικό διάστημα άνεργος και αποφεύγει αδικαιολόγητα και κακόβουλα να φροντίσει για ανεύρεση άλλης εργασίας, ενώ μπορεί εύκολα να ανεύρει και να προσφέρει την εργασία του σε άλλον εργοδότη (ΑΠ 1248/2015, ΑΠ 940/2015, Α' Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου, κατά τη σαφή έννοια της διατάξεως του άρθρου 71 του ΑΚ, το νομικό πρόσωπο ευθύνεται από τις πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που το αντιπροσωπεύουν, εφόσον η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους είχαν ανατεθεί και δημιουργεί υποχρέωση αποζημιώσεως. Στην περίπτωση δε που η πράξη ή η παράλειψη του αρμόδιου οργάνου είναι υπαίτια και παράγει υποχρέωση αποζημιώσεως, τότε ευθύνεται και αυτό σε ολόκληρο με το νομικό πρόσωπο. Δηλαδή, το καταστατικό όργανο έχει πρόσθετη μετά του νομικού προσώπου υποχρέωση, ανεξάρτητη, όμως, αυτής του νομικού προσώπου (ΑΠ 1285/1980). Ειδικότερα, επί ανώνυμης εταιρείας, οι διοικούντες αυτή, δεν έχουν μεν προσωπική υποχρέωση για χρέη της εταιρείας, είναι, όμως, δυνατή η ευθύνη των διοικούντων την εταιρεία προσωπικά από αδικοπραξία κατά το άρθρο 914 του ΑΚ, αφού η αρχή της μη ευθύνης των διοικούντων ανώνυμη εταιρεία κάμπτεται και δεν ισχύει όταν υπάρχει πταίσμα αυτών από αδικοπραξία, βάσει των γενικών αρχών (ΑΚ 914), οπότε υφίσταται ευθύνη τους (ΑΠ 1565/2013, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, Ε7 2014/555, ΕΕΜΠΔ 2014/132). Περαιτέρω, από τις διατάξεις του άρθρου 914 επ. ΑΚ περί αδικοπραξιών προκύπτει ότι, για να υπάρξει αδικοπραξία και υποχρέωση του ζημιώσαντος να αποζημιώσει τον παθόντα και περαιτέρω να ικανοποιηθεί η ηθική βλάβη του τελευταίου κατά το άρθρο 932 ΑΚ, προϋποτίθεται ότι η ζημία (θετική ή αποθετική) προκλήθηκε παρά το νόμο (άρθρο 914 ΑΚ) ή από συμπεριφορά αντίθετη προς τα χρηστά ήθη (άρθρο 919 ΑΚ) από πράξη ή παράλειψη, η οποία οφείλεται σε πταίσμα του δράστη, ήτοι σε δόλο ή αμέλεια και ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της πράξης ή παράλειψης της πράξης και της ζημίας που επήλθε. Η ζημία είναι παράνομη, όταν με την πράξη ή την παράλειψη του υπαιτίου προσβάλλεται δικαίωμα ή και απλό συμφέρον του παθόντος, προστατευόμενο από ορισμένη διάταξη νόμου, η οποία παραβιάσθηκε, ενώ ως κριτήριο των χρηστών ηθών και συνακόλουθα της αντίθετης προς αυτά συμπεριφοράς,

λαμβάνονται υπόψη οι ιδέες, που κατά τη γενική αντίληψη του χρηστώς και εμφρόνως σκεπτόμενου μέσου κοινωνικού ανθρώπου επικρατούν σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Μόνη η αθέτηση προϋφισταμένης ενοχής είναι μεν πράξη παράνομη, δεν συνιστά όμως και αδικοπραξία κατά την έννοια των άρθρων 914 επ. ΑΚ. Είναι δυνατόν, ωστόσο, μία ζημιογόνος ενέργεια, πράξη ή παράλειψη, με την οποία παραβιάζεται η σύμβαση, να θεμελιώνει συγχρόνως και ευθύνη από αδικοπραξία. Αυτό συμβαίνει όταν η ενέργεια αυτή, καθ' εαυτή και χωρίς την προϋπάρχουσα συμβατική σχέση θα ήταν παράνομη, ως αντίθετη στο γενικό καθήκον, που επιβάλλει η διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ, να μην προκαλεί κανένας υπαίτια ζημιά σε άλλον (ΟλΑΠ 967/1973 ΝοΒ 22 σελ. 505, ΑΠ 1120/2005, ΑΠ 212/2000 ΕΔΠολ 2000 σελ. 258, ΑΠ 555/1999 ΕλλΔνη 41 σελ. 87, ΕΑ 302/2006 ΔΕΕ 2006 σελ. 513, ΜονΠρΑθ 1149/2013, Α' Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ). Για τη θεμελίωση, όμως και της πρωτογενούς αδικοπρακτικής ευθύνης, ο ενάγων θα πρέπει στο δικόγραφο της αγωγής του να περιλαμβάνει, κατά το άρθρο 216 ΚΠολΔ, όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία που αποτελούν τις προϋποθέσεις της αποζημίωσης του. Ειδικότερα για την υπαιτιότητα του ζημιώσαντος, απαιτείται να εκτίθενται και πραγματικά περιστατικά που να τη θεμελιώνουν, είτε με τη μορφή του δόλου, είτε με τη μορφή της αμέλειας, καθόσον δεν είναι αρκετή η αναφορά στην αγωγή, ότι από την παράνομη ενέργεια του εναγομένου επήλθε κάποιο αποτέλεσμα (ΑΠ 1863/2007 ΝοΒ 2008 (56) σελ 878, ΕφΠατρ. 658/2004 ΑρχΝομ.2005σελ. 81, ΕφΛαρ. 284/2004 Δικογραφία 2005 σελ. 30). Περαιτέρω, επί ασκήσεως αξιώσεως αποζημιώσεως, η οποία στηρίζεται σε αδικοπραξία, τόκοι οφείλονται από την –μετά από όχληση– υπερημερία του εναγομένου, άλλως από την επίδοση της αγωγής (άρθρα 340, 345 και 346 ΑΚ). Επίσης, οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου μόνου του ΑΝ 690/1945, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 2336/ 1995, επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις κατά των εργοδοτών, διευθυντών, εκπροσώπων επιχειρήσεων κλπ., οι οποίοι δεν καταβάλλουν εμπρόθεσμα τις οφειλόμενες στους εργαζομένους, συνεπεία της συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας, πάσης φύσεως αποδοχές. Με τις διατάξεις αυτές, θεσπίζεται ποινικό αδίκημα μόνο για την καθυστέρηση καταβολής των οφειλομένων από τη σύμβαση ή

τη σχέση εργασίας αποδοχών, προκειμένου να διασφαλισθεί η έγκαιρη καταβολή αυτών στους δικαιούχους και δεν δημιουργείται πρωτογενής αξίωση των εργαζομένων για πληρωμή των αποδοχών τους. Συνεπώς, η παραβίαση των ανωτέρω διατάξεων μπορεί να θεμελιώσει αξίωση του εργαζομένου προς αποζημίωση, κατά τα άρθρα 914, 927 και 298 ΑΚ, μόνο για τη ζημία, που υπέστη από το ως άνω αδίκημα, δηλαδή από την υπαίτια καθυστέρηση καταβολής των αποδοχών του –η οποία καλύπτεται καταρχήν από τους οφειλόμενους, σε κάθε περίπτωση, τόκους υπερημερίας (άρθρο 348 ΑΚ)– και όχι για την πληρωμή των ίδιων αποδοχών, έστω και αν ζητούνται ως αποζημίωση, αφού μόνη η παράλειψη του εργοδότη να καταβάλει εμπρόθεσμα τις αποδοχές δεν συνεπάγεται την απώλεια αυτών, ώστε να προκαλείται στον εργαζόμενο ισόποση με τις αποδοχές του ζημία, που να έχει ως αιτία το θεσπιζόμενο με τις διατάξεις του ΑΝ 690/1945 αδίκημα [ΑΠ 1436/2002 ΕλλΔνη 45(2004)757, ΕφΙωαν 264/2006ΕΕργΔ 66(2007).93, πρβλ. ΕφΠατρ 167/2009 ΑΧΑΝΟΜ 2010, 471]. Τέλος, μεταξύ των εννοιολογικών στοιχείων (προϋποθέσεων) της διάταξης του άρθ. 481 ΑΚ, είναι και ο έννομος ή εσωτερικός σύνδεσμος των υποχρεώσεων, ο οποίος συνίσταται αποκλειστικά στην ταυτότητα της παροχής. Ο εσωτερικός σύνδεσμος δεν προϋποθέτει ούτε ταυτότητα (πραγματικού ή νομικού) παραγωγικού λόγου. Είναι, άρα, δυνατόν η υποχρέωση ή ευθύνη των συνοφειλετών να πηγάζει από διαφορετική ή διαφορετικό χρόνο συναφθείσα σύμβαση ή διαδοχικά τελεσθείσα αδικοπραξία, του ενός από αιτιώδη ενώ του άλλου από αναιτιώδη δικαιοπραξία, του ενός από δικαιοπραξία ενώ του άλλου από αδικοπραξία, του ενός από υπαίτιο ενώ του άλλου από ανυπαίτια συμπεριφορά (Α. Γεωργιάδη – Μ. Σταθόπουλου, Αστικός Κώδικας, Κατ' άρθ. Ερμηνεία, ΙΙ, άρθρα 481-482, σελ. 672, ΜονΠρΑθ 1149/2013, ό.π.}.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 Ν. 3016/2002 «Διοίκηση ΑΕ με εισηγμένες μετοχές» 1.Το Διοικητικό Συμβούλια αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Εκτελεστικά μέλη θεωρούνται αυτά που ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης της εταιρείας, ενώ μη εκτελεστικά τα επιφορτισμένα με την προαγωγή όλων των εταιρικών ζητημάτων.

Ο αριθμός των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν πρέπει να είναι μικρότερος του 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών. Αν προκύψει κλάσμα, στρογγυλοποιείται στον επόμενο ακέραιο αριθμό. Μεταξύ των μη εκτελεστικών μελών πρέπει να υπάρχουν δύο τουλάχιστον ανεξάρτητα μέλη κατά την έννοια του άρθρου 4 του νόμου αυτού. Η ύπαρξη ανεξαρτήτων μελών δεν είναι υποχρεωτική, όταν στο Διοικητικό Συμβούλιο ορίζονται ρητά και συμμετέχουν ως μέλη εκπρόσωποι της μειοψηφίας των μετόχων. «Η ιδιότητα των μελών του διοικητικού συμβουλίου ως εκτελεστικών ή μη ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Τα ανεξάρτητα μέλη ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση. Αν εκλεγεί από το Διοικητικό Συμβούλιο προσωρινό μέλος μέχρι την πρώτη Γενική Συνέλευση σε αναπλήρωση άλλου ανεξάρτητου που παραιτήθηκε, εξέλιπε ή για οποιονδήποτε λόγο κατέστη έκπτωτο, το μέλος που εκλέγεται πρέπει να είναι και αυτό ανεξάρτητο». 2. θέματα που αφορούν τις κάθε είδους αμοιβές που καταβάλλονται στα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας, τους εσωτερικούς ελεγκτές αυτής και τη γενικότερη πολιτική των αμοιβών της εταιρείας αποφασίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο».

Εξάλλου, κατά το άρθρο 656 εδάφ. ρ του ΑΚ, ο υπερήμερος εργοδότης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από τον οφειλόμενο μισθό, καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από την ματαίωση της εργασίας ή από την παροχή της αλλού. Το από την διάταξη αυτή δικαίωμα του εργοδότη ασκείται με ένσταση του κατά της αγωγής του εργαζομένου. Για να είναι, όμως, ορισμένη η ένσταση αυτή πρέπει να περιέχει όλα τα περιστατικά από τπ οποία προέκυψε η ωφέλεια του μισθωτού στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα της υπε-ρημερίας του εργοδότη, , το είδος της εργασίας που παρασχέθηκε {σε συγκεκριμένο εργοδότη) και το συγκεκριμένο ποσό που αποκόμισε ο μισθωτός. Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 450 παρ. 2 και 451 παρ. 1 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι κάθε διάδικος υποχρεούται να επιδείξει τα έγγραφα, τα οποίο κατέχει και που μπορούν να χρησιμεύσουν για απόδειξη, ο δε αντίδικος του κατέχοντος το έγγραφο, εφόσον δικαιολογεί έννομο συμφέρον, μπορεί να ζητήσει την επίδειξη του εγγράφου με τις προτάσεις

του, ακόμη και για πρώτη φορά ενώπιον του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου. Για να είναι παραδεκτή και σύννομη η σχετική αίτηση, πρέπει να γίνεται επίκληση της κατοχής του εγγράφου από τον αντίδικο, να προσδιορίζεται σαφώς το έγγραφο και το περιεχόμενο του και να εκτίθενται τα περιστατικά, από τα οποία προκύπτει το έννομο συμφέρον του αιτούντος, δηλαδή ότι το έγγραφο είναι πρόσφορο προς άμεση ή έμμεση απόδειξη λυσιτελούς ισχυρισμού του αντιδίκου του (ΑΠ 1070/2010 ΧρΙΔ 2011.467, ΑΠ 1069/2010, ΑΠ 1068/2010, ΑΠ 1067/2010, ΑΠ 575/2004, ΕΑ 2183/2010 ΔΕΕ 2011.706). Τέλος, στην διάταξη του άρθρου 85 παρ. 2 του Ν 2238/1994 περί κυρώσεως του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ορίζεται ότι: «Οι φορολογικές δηλώσεις, τα φορολογικά στοιχεία, οι εκθέσεις, οι πράξεις προσδιορισμού αποτελεσμάτων, τα φύλλα ελέγχου και οι αποφάσεις του Προϊσταμένου της Δημοσίας Οικονομικής Υπηρεσίας και κάθε στοιχείο του φακέλλου που έχει σχέση με τη φορολογία ή άπτεται αυτής, είναι απόρρητα Και δεν επιτρέπεται η γνωστοποίηση τους σε οποιονδήποτε άλλον εκτός από τον φορολογούμενο στον οποίο αφορούν αυτά».

Επίσης, στην διάταξη της παραγράφου 6 του ίδιου ως άνω άρθρου αναφέρεται ότι: «Η παραβίαση του φορολογικού απορρήτου του άρθρου αυτού συνιστά πειθαρχικό αδίκημα που τιμωρείται κατά τις οικείες διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου και ποινικό αδίκημα που τιμωρείται κατά τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος». Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται ότι <u>απαγορεύεται η γνωστοποίηση των φορολογικών δηλώσεων των φορολογουμένων και προς την δικαστική Αρχή, εφόσον δεν υπάρχει ρητή για το αντίθετο νομοθετική ρύθμιση, επαφιεμένου στο δικαστήριο να εκτιμήσει αναλόγως την άρνηση του διαδίκου να προσκομίσει την φορολογική του δήλωση, αν το ζητήσει ο αντίδικος του</u> (ΑΠ 1831/2007 ΕλλΔνη 2008.120, ΑΠ 567/1995 ΕΕΝ 1996.497, ΕφΛαμ 8/2013, Α' Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΕΑ 2183/2010; ΕΑ 673/2009 ΕλλΔνη 2009.1467). (…)

Περαιτέρω, το σωματείο με την επωνυμία «ΈΝΩΣΗ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ» το οποίο εκπροσωπείται νόμιμα και

τυγχάνει αναγνωρισμένο επαγγελματικό σωματείο εργαζομένων κατά την έννοια του Ν. 1264/82, άσκησε προφορικά παραδεκτά (άρθρ. 231, 661 παρ. 1 και 669 ΚΠολΔ) υπέρ των εναγόντων, οι οποίοι τυγχάνουν μέλη του, απλή πρόσθετη παρέμβαση (καθώς η εν λόγω παρέμβαση δεν προϋποθέτει ειδικό έννομο συμφέρον του παρεμβαίνοντος, ΑΠ 417 /1987, ΝοΒ 1988.910), με την οποία ζητεί να γίνει δεκτή η ως άνω αγωγή των εναγόντων-μελών του.

(…) Αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η πρώτη εναγομένη, η οποία είναι δικαιούχος του σήματος και φορέας έκδοσης της εβδομαδιαίας οικονομικής εφημερίδος (Ε), και αποτελεί την εργοδότρια των εναγόντων –οι οποίοι τυγχάνουν δημοσιογράφοι, πλην των 39ης, 40ής και 41ης αυτών που τυγχάνουν σελιδοποιοί και της 42ης που τυγχάνει τεχνικός – προήλθε από τη διάσπαση της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «D ΑΕ και ΕΕ» και της εξ αυτής συστάσεως δύο ανώνυμων εταιρειών, της πρώτης εναγομένης και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΕΛ.Τ. Εκδοτική Ανώνυμη Εταιρεία». Η πρώτη αυτών είχε ως κύριο αντικείμενο την έκδοση του «Ε» και η δεύτερη την έκδοση της ημερησίας εφημερίδας «ΕΛ.Τ» και της εφημερίδας «ΕΛ.Τ. της Κυριακής», η οποία κυκλοφορούσε μόνο την Κυριακή. Στη συνέχεια, η εκδότρια της καθημερινής και της κυριακάτικης έκδοσης του «ΕΛ.Τ.» διασπάσθηκε και αυτή με τη σειρά της και προέκυψαν δύο νέες ανώνυμες εταιρείες: Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «S Εκδοτική Ανώνυμη Εταιρεία» –με αντικείμενα την κυκλοφορία του ως άνω κυριακάτικου-φύλλου της ως άνω εφημερίδας– και η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΕΛ.Τ. Εκδοτική Ανώνυμη Εταιρεία», η οποία το έτος 2013 μετονομάσθηκε σε «ΗΜ. ΑΕ» με κύριο αντικείμενο την έκδοση του ημερησίου φύλλου της ιδίας ως άνω εφημερίδας. Αποτέλεσμα των ανωτέρω ήταν η αρχική δικαιούχος των σημάτων και φορέας της έκδοσης των τριών ως άνω αναφερομένων εφημερίδων να διασπασθεί σε τρεις διαφορετικές ανώνυμες εταιρείες με αντικείμενο η καθεμία την έκδοση και κυκλοφορία μιας εκ των ως άνω εφημερίδων. Ειδικότερα, οι παραπάνω αναφερόμενες εταιρείες αποτελούν στην πραγματικότητα όμιλο επιχειρήσεων υπό κοινό μετοχικό έλεγχο και διοίκηση, καθώς το μετοχικό κεφάλαιο και των τριών ως άνω

εταιρειών ελέγχουν, κατά ποσοστό 50% έκαστος, ο τρίτος εναγόμενος, μέσω εταιρείας συμφερόντων του, και ο Δ.Μ. σύζυγος της δεύτερης των εναγομένων. Είχε δε παράλληλα συμφωνηθή μεταξύ των μετόχων, τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των τριών εταιρειών του Ομίλου να είναι τέσσερα, με κάθε μέτοχο να ορίζει δύο μέλη της εμπιστοσύνης του. Το σύνολο δε των ως άνω εταιρειών τελούσαν έως και το χρόνο άσκησης της αγωγής υπό κοινή μετοχική σύνθεση και διοίκηση, προερχόμενη από το στενό οικογενειακό περιβάλλον των δύο ελεγχόντων το μετοχικό τους κεφάλαιο φυσικών προσώπων. Κατά το έτος 2012 η εκδότρια του ημερησίου φύλλου του «ΕΛ.Τ.» βρέθηκε σε δεινή οικονομική θέση λόγω συσσωρευμένων ζημιών και για το λόγο αυτό η 2η, 3ος και 4η των εναγομένων, ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου αυτής, αποφάσισαν κατά το ως άνω έτος 2012 την έκδοση ομολογιακού δανείου εκ μέρους της «ΕΛ.Τ. Εκδοτική Ανώνυμη Εταιρεία», συνολικού ύψους 4.500.000 ευρώ. Στη συνέχεια, τις ομολογίες που εκδόθηκαν, με απόφαση των . ιδίων προσώπων ως μελών των διοικητικών συμβουλίων των ληπτριών εταιρειών, τις αγόρασε η πρώτη εναγομένη εταιρεία, εργοδότρια των εναγόντων, η οποία αγόρασε ομολογίες ύψους 1.900.000 ευρώ, ενώ η τρίτη ως άνω εταιρεία εκδότρια του «ΕΛΧ της Κυριακής», αγόρασε ομολογίες ύψους 2.600.000 ευρώ. Η ως άνω συναλλαγή επιβάρυνε την ήδη δεινή οικονομική θέση της πρώτης εναγομένης εταιρείας και συνέτεινε στη ματαίωση της ικανοποίησης των απαιτήσεων των εναγόντων – εργαζομένων της ως άνω λήπτριας των ομολογιών εταιρείας, καθώς, σύμφωνα και με την από 7-7-2014 ιδιωτική πραγματογνωμοσύνη ορκωτού ελεγκτή – λογιστή, την οποία προσκομίζουν και επικαλούνται οι ενάγοντες, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών στοιχείων των εν λόγω εταιρειών προκύπτει ότι «κατά το χρόνο που έγινε η έκδοση και κάλυψη του Ομολογιακού δανείου, τόσο οι οικονομικές καταστάσεις της εκδότριας εταιρείας άσο και της λήπτριας ήταν τέτοιες που δεν θεωρείται φυσιολογική μεταξύ ανεξαρτήτων συμβαλλομένων μια τέτοιου είδους συναλλαγή με βάση τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, με βάση τους δείκτες των εταιρειών, αλλά και με βάση την συνολική πορεία του κλάδου που ήταν και είναι πάρα πολύ κακή ειδικά στις χρονικές περιόδους που προαναφέραμε». Οι

εναγόμενοι προς αντίκρουση του ως άνω συμπεράσματος του ορκωτού λογιστή, στον οποίο ανατέθηκε η σχετική μελέτη εκ μέρους των εναγόντων, ισχυρίζονται ότι το εν λόγω δεκαετούς διάρκειας ομολογιακό δάνειο δεν δημιούργησε νέα οφειλή της ως άνω εταιρείας ήδη «ΗΜ ΑΕ» προς την πρώτη εναγομένη εταιρεία, καθώς δεν εκταμιεύθηκε κανένα χρηματικό ούτε και απαλλοτριώθηκε ή μεταβιβάσθηκε κάποιο εν γένει δικαίωμα ή απαίτηση της προς την «ΗΜ ΑΕ». Ειδικότερα, οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι η ανωτέρω οφειλή προϋπήρχε και απλά μετατράπηκε το μεγαλύτερο μέρος της εν λόγω οφειλής, υφισταμένης ήδη από 31-12-2011 της «ΗΜ ΑΕ», ύψους 2.300.965,18 ευρώ, σε ομολογιακό δάνειο ύψους 1.900.000 ευρώ και σε καμία περίπτωση δεν δημιουργήθηκε νέα οφειλή και ότι το ως άνω ομολογιακό δάνειο εξοφλήθηκε ολοσχερώς σε τρεις δόσεις, στις 19-9-2014, στις 26-9-2013 και στις 26-9-2013 αντίστοιχα, ενώ παράλληλα τα τελευταία έτη λόγω της συνεργασίας μεταξύ των δύο ως άνω εταιρειών, η «ΗΜΕΠΕΤ ΑΕ» ήταν αυτή που ενίσχυε την ταμιακή ρευστότητα της πρώτης εναγομένης με την καταβολή ανά τακτά χρονικά διαστήματα σημαντικών χρηματικών ποσών. Ωστόσο, οι εναγόμενοι, παρά τους ως άνω ισχυρισμούς τους, τους οποίους επιχειρούν να θεμελιώσουν στα οικονομικά στοιχεία και παραστατικά των επίμαχων εταιρειών, τα οποία προσκομίζουν, δεν δίδουν καμία απάντηση στο ερώτημα για ποιο λόγο, παρά τη σχετικά άμεση –και όχι σε βάθος δεκαετίας, όπως ήταν η πρόβλεψη κατά τη σύναψη του επίδικου δεκαετούς διάρκειας ομολογιακού δανείου, δεν ικανοποιήθηκαν, έστω και εν μέρει οι ήδη ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις των εναγόντων – εργαζομένων της πρώτης εναγομένης, ειδικά κατά την καταβολή ποσού ύψους 375.000 ευρώ την 26-9-2013, όπως οι ίδιοι οι εναγόμενοι ισχυρίζονται, και συνεπώς οι σχετικοί ισχυρισμοί τους περί μη προσωπικής ευθύνης τους ως μελών της διοίκησης της ως άνω εταιρείας λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων της διατάξεως του άρθρου 71 ΑΚ, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, όπως θα αναφερθεί και περαιτέρω αναλυτικά στη συνέχεια του σκεπτικού της παρούσας. Επιπλέον, ο ισχυρισμός της τέταρτης των εναγομένων περί ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης της ιδίας, λόγω συνδρομής στο πρόσωπο της των προϋποθέσεων της διάταξης

του άρθρου 3 Ν. 3016/ 2002, όπως το περιεχόμενο της τελευταίας αναφέρεται στη μείζονα σκέψη της παρούσας, τυγχάνει απορριπτέος, καθώς η ως άνω διάδικος δεν απέδειξε ότι συντρέχουν οι εν λόγω προϋποθέσεις, καθώς από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν προκύπτει ότι στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται περί ανώνυμης εταιρείας με εισηγμένες μετοχές, προκειμένου να ερευνηθεί αν συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις της αν λόγω διάταξης, δεδομένου ότι το ως άνω αναφερόμενο νομοθέτημα και οι επιμέρους διατάξεις αυτού, τις οποίες επικαλείται η ως άνω εναγομένη, αφορούν σε ανώνυμες εταιρείες με εισηγμένες μετοχές στο χρηματιστήριο. Οι δε ενάγοντες, από την άλλη πλευρά, όλο το ανωτέρω χρονικό διάστημα παρείχαν κανονικά την εργασία τους στην ως άνω πρώτη εναγομένη, ωστόσο η τελευταία, από το μήνα Ιούνιο –για κάποιον εξ αυτών– και από τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο –για τους λοιπούς– του έτους 2013 έπαψε να καταβάλλει τις μηνιαίες αποδοχές τους, οι δε ενάγοντες συνέχισαν να εργάζονται χωρίς να λαμβάνουν αποδοχές, έως το μήνα Δεκέμβριο του ίδιου έτους, οπότε προέβησαν σε επίσχεση εργασίας, διακόπτοντας την παροχή της εργασίας τους, παραμένοντας όμως σε ετοιμότητα για εργασία και στη διάθεση της πρώτης εναγομένης. Το άνω δικαίωμα επίσχεσης ασκήθηκε με τις από 2-1-2014 και 31-12-2013 εξώδικες δηλώσεις αυτών προς την ως άνω εναγομένη, που κοινοποιήθηκαν σ' αυτή αυθημερόν, με τις οποίες (εξώδικες δηλώσεις) άπαντες οι ανωτέρω ενάγοντες άσκησαν το δικαίωμα επίσχεσης της εργασίας τους (ΑΚ 325), μέχρι την εξόφληση των δεδουλευμένων αποδοχών τους. Οι ενάγοντες, πριν ασκήσουν το δικαίωμα επίσχεσης, εξάντλησαν τα όρια υπομονής τους, αφού έμειναν πέντε έως 7 μήνες χωρίς πληρωμή, ήταν, δε, γνωστή στην πρώτη εναγομένη η οικονομική θέση στην οποία είχαν περιέλθει, αφού η εργασία τους ήταν η μόνη πηγή βιοπορισμού τους, ενώ η πρώτη εναγομένη δεν τους κατέβαλε κανένα μισθό ή μέρος του μισθού έναντι των οφειλομένων, με αποτέλεσμα οι ίδιοι –οι 22 πρώτοι αυτών– να υποχρεωθούν να ασκήσουν την από 27-2-2014 αγωγή τους και την από 18-3-2014 οι λοιποί αυτών, για την καταβολή των ως άνω δεδουλευμένων τους και να εκδοθούν σχετικά οι υπ' αριθμ. 27/2015 και 75/2015 αποφάσεις αντίστοιχα του Ειρηνοδικείου

Νέας Ιωνίας, οι οποίες έχουν ήδη καταστεί αμετάκλητες, το σήμα δε της εφημερίδας «Ε», η προστασία του οποίου λήγει την 1-10-2020, κατασχέθηκε αναγκαστικά δυνάμει της υπ' αριθμ. 203/2015 αποφάσεως του ίδιου ως άνω Δικαστηρίου (διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας) δυνάμει σχετικής αιτήσεως κάποιων εκ των εναγόντων. Αντίθετα, η απαίτηση της εργοδότριας – πρώτης εναγομένης να εξακολουθούν οι, εργαζόμενοι – ενάγοντες να παρέχουν την εργασία τους χωρίς να πληρώνονται, καλύπτοντας, με τον τρόπο αυτό, τις ανάγκες της σε εργατικό προσωπικό και δημοσιογράφους, ώστε να μπορεί η ίδια να συνεχίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα της και να αποκομίζει σημαντικά οικονομικά οφέλη από την κυκλοφορία του φύλλου της εφημερίδας και από την καταχώρηση διαφημιστικών μηνυμάτων σε αυτά, υπερβαίνει τα, όρια που θέτουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος, κατ' άρθρο 281 ΑΚ. Επιπλέον, στην προκειμένη περίπτωση υπήρχε χρονικά αξιόλογη καθυστέρηση της εκπλήρωσης των –όχι ασήμαντων– υποχρεώσεων της εργοδότριας εταιρείας, η οποία καθυστέρηση, όπως προαναφέρθηκε, οφείλεται σε υπαιτιότητα της τελευταίας, και όχι σε απρόβλεπτες περιστάσεις ή αντιξοότητες ή σε πρόσκαιρη δυσπραξία της, ενώ η εν λόγω επίσχεση δεν προξένησε δυσβάσταχτη και δυσανάλογη ζημία στην ίδια, σε σχέση με το σκοπούμενο αποτέλεσμα, ούτε στρεφόταν κατά αξιόπιστου και αξιόχρεου εργοδότη, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη. Επομένως, η ασκηθείσα από τους εναγόμενους ένσταση περί καταχρηστικής ασκήσεως, του δικαιώματος των εναγόντων προς επίσχεση της εργασίας τους, κρίνεται απορριπτέα, ως ουσιαστικά αβάσιμη. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, οι ενάγοντες άσκησαν νομότυπα το δικαίωμα επίσχεσης εργασίας τους με δήλωση προς την πρώτη εναγομένη και συνέτρεχαν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την άσκηση του, αφού έγινε προς εξασφάλιση της ικανοποίησης ληξιπρόθεσμων αξιώσεων τους κατ' αυτής, και συγκεκριμένα για την πληρωμή των ως άνω δεδουλευμένων αποδοχών τους, δεδομένου ότι η εργοδότρια εταιρεία καθυστερούσε την καταβολή τους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η επίσχεση διήρκεσε τουλάχιστον μέχρι τη συζήτηση της αγωγής, αφού η εναγομένη εξακολουθούσε να μην καταβάλλει τα οφει-

λόμενα. Αποτέλεσμα της δηλωθείσας από τους ενάγοντες επίσχεσης της εργασίας τους ήταν να περιέλθει η εναγομένη σε κατάσταση υπερημερίας ως προς την καταβολή των αποδοχών τους. Ούτε όμως αποδείχθηκε μετά την επίσχεση εργασίας, που άσκησαν οι ενάγοντες, ότι επήλθε λύση της εργασιακής σχέσης αυτών, αφού η εργοδότρια εταιρεία δεν κατήγγειλε, όπως ευχερώς μπορούσε να πράξει, τις εργασιακές συμβάσεις, αλλά συνέχισε να είναι υπερήμερη, καθόσον ο εργοδότης δεν έχει το δικαίωμα να θεωρήσει λυμένη τη σύμβαση εργασίας, όπως αβάσιμα ισχυρίζονται οι εναγόμενοι, και γίνεται υπερήμερος ως προς την αποδοχή των υπηρεσιών του εργαζομένου, εφ' όσον αποκρούει την προσφορά τους χωρίς να προβαίνει σε νόμιμη καταγγελία της συμβάσεως αυτής. Η υπερημερία δε αυτής δεν έπαυσε, αφού δεν καταβλήθηκαν τα οφειλόμενα, ενώ με την αναστολή έκδοσης του φύλλου της εφημερίδας «Ε» και την παύση στην πράξη της λειτουργίας της εν λόγω επιχείρησης κατά το μήνα Δεκέμβριο του έτους 2013 δεν λύθηκαν οι εν λόγω εργασιακές συμβάσεις, καθόσον η εργοδότρια εταιρεία δεν τις κατήγγειλε, και συνεπώς ο σχετικός ισχυρισμός εκ μέρους των εναγόμενων περί λύσεως των ως άνω εργασιακών σχέσεων με οικειοθελή αποχώρηση από την εργασία τους των ίδιων των εναγόντων, ο οποίος αποτυπώθηκε και στο από 30-6-2014 έγγραφο της πρώτης εναγομένης προς τον ΟΑΕΔ περί οικειοθελούς αποχωρήσεως των ίδιων των εναγόντων από την εργασία τους την 8-1-2014, θα πρέπει να απορριφθή ως αβάσιμος, καθώς οι ενάγοντες δεν απουσίαζαν αδικαιολόγητα από την εργασία τους, αλλά αντίθετα αποδείχθηκε, όπως προαναφέρθηκε, ότι άσκησαν νόμιμα το δικαίωμα τους στην επίσχεση εργασίας τους. Ούτε ε-ξάλλου αποδείχθηκε ότι οι ως άνω εργαζόμενοι κατά το παραπάνω διάστημα της υπερημερίας του εργοδότη τους, παρέλειψαν από οκνηρία ή κακοβουλία να προσφέρουν αλλού εργασία ως δημοσιογράφοι, σελιδοποιοί και τεχνικοί αντίστοιχα ή άλλη παρεμφερή σχετική με τα προσόντα τους εργασία, με ανάλογες αποδοχές, αφού, οι ως άνω εναγόμενοι –οι οποίοι φέρουν και το σχετικό βάρος απόδειξης του εν λόγω ισχυρισμού τους– δεν επικαλέσθηκαν οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο, από το οποίο να προκύπτει ότι οι ενάγοντες είχαν τη δυνατότητα να εργασθούν σε συγκεκριμένους εργοδότες (τους οποίους ουδόλως

προσδιορίζουν) και παρόλα αυτά, απέφυγαν κακόβουλα να το πράξουν. Επιπλέον οι ενάγοντες πριν ασκήσουν το εν λόγω δικαίωμα τους εξάντλησαν κάθε άλλο μέσο για τη διεκδίκηση των δεδουλευμένων τους και υπέμειναν για μεγάλο χρονικό διάστημα τις μερικές καταβολές των δεδουλευμένων τους σε άτακτα χρονικά διαστήματα. Η δε ως άνω εργοδότρια δεν βρισκόταν σε πρόσκαιρη οικονομική αδυναμία, αλλά σε διαρκή, η δε αδυναμία της ήταν γενική και όχι μόνο απέναντι στους εργαζομένους, όπως άλλωστε αποτυπώνεται και στο από 21-1-2014 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ως άνω αναφερομένου Δ.Μ. προς τον τρίτο των εναγομένων, όπου αναφέρεται ότι η «ήδη τραγική οικονομική κατάσταση της εταιρείας», εντάθηκε δε και διαιωνίστηκε λόγω των διαχειριστικών αντιδικιών μεταξύ των ως άνω αναφερομένων μελών της διοίκησης του παραπάνω αναφερομένου ομίλου επιχειρήσεων, στον οποίο ανήκει και η πρώτη εναγομένη εταιρεία. Ωστόσο, η στάση των εργαζομένων δεν συνέτεινε αποφασιστικά στην ως άνω κατάστασή της, καθώς με την αποχή τους δεν προκάλεσαν δυσανάλογη ζημία στην πρώτη εναγομένη, διότι η τελευταία είχε ήδη δηλώσει ότι προτίθεται να σταματήσει την κυκλοφορία του φύλλου του «Ε», γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται αφενός από την κατάθεση του μάρτυρα απόδειξης, ο οποίος κατέθεσε ότι ο τρίτος των εναγομένων ανακοίνωσε ότι σταματάει η κυκλοφορία της εφημερίδας το Δεκέμβριο του έτους 2013, ενώ σε επόμενο σημείο της κατάθεσής του σημειώνει ό ο ίδιος ως άνω διάδικος είπε «δεν ξαναβγαίνει η εφημερίδα, δεν έχουμε χαρτί», αφετέρου και από την από 6-5-2015 επιστολή του ως άνω ΔΜ. και του τρίτου των εναγομένων προς το Διευθυντή της «Εφημερίδας των Συντακτών», όπου αναφέρεται ότι κατά το μήνα Νοέμβριο του έτους 2013 «για πολλούς λόγους, κυριότερος από τους οποίους η οικονομική κρίση και η κατάσταση στην αγορά των ΜΜΕ, η έκδοση του «Ε» ανεστάλη». Συνεπώς, ο σχετικός ισχυρισμός των εναγομένων περί ευθύνης των ίδιων των εργαζομένων για την αναστολή της κυκλοφορίας της ως άνω εφημερίδας τυγχάνει απορριπτέος ως κατ’ ουσίαν αβάσιμος. Περαιτέρω, το γεγονός ότι η εργοδότρια προσερχόταν τακτικά στις διαπραγματεύσεις –όπως επιβεβαιώνει και ο ίδιος ο ως άνω μάρτυρας απόδειξης– και υποσχόταν την καταβολή δεδουλευμένων,

χωρίς όμως να τηρήσει τις δεσμεύσεις της, δεν αίρουν την υπερημερία της. Επιπλέον, ούτε η επικαλούμενη οικονομική δυσπραγία της αίρει την υπερημερία της, αφού θα μπορούσε νόμιμα να καταγγείλει τις συμβάσεις των εναγόντων, ικανοποιώντας συγχρόνως και τις απαιτήσεις τους. Αντίθετα, η εναγομένη δεν είχε εκδηλώσει, προκειμένου να άρει την υπερημερία της, πραγματική επιθυμία επιστροφής των εναγόντων στην εργασία τους και καταβολής, έστω και μέρους των οφειλομένων αποδοχών των τελευταίων. Με βάση τα ως άνω αποδειχθέντα, η πρώτη εναγομένη ως εργοδότρια οφείλει να καταβάλει στους ενάγοντες ως μισθούς υπερημερίας τα εξής χρηματικά ποσά με βάση τους μικτούς μηνιαίους μισθούς αυτών, το ύψος των οποίων δεν αμφισβητείται από τους εναγομένους, για το χρονικό διάστημα από Ιανουάριο του έτους 2014 έως και το μήνα Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, καθώς και το αντίστοιχο Δώρο Πάσχα, απορριπτόμενου πρωτίστως ως απαράδεκτου του αιτήματος των εναγομένων περί επιδείξεως εγγράφων εκ μέρους των εναγόντων αναφορικά με τα εκκαθαριστικά σημειώματα αυτών από την ΔΟΥ για το επίμαχο φορολογικό έτος –2014–, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι ως άνω διάδικοι εργάσθηκαν κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα και σε έτερους εργοδότες και συνακόλουθα να τύχει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου 656 εδ. β’ ΑΚ, καθώς, όπως αναλυτικά αναφέρεται και στη μείζονα σκέψη της παρούσας, προσδιορίζονται τα συγκεκριμένα ποσά που οι ενάγοντες κέρδισαν ως απασχοληθέντες σε άλλους συγκεκριμένους εργοδότες, σε κάθε περίπτωση δε, πρόκειται για φορολογικό απόρρητο, η μη προσκομιδή του οποίου, ακόμη και εάν το αίτημα ήταν πλήρως ορισμένο, θα κρινόταν ελεύθερα από το Δικαστήριο, σύμφωνα με τα ως άνω αναφερόμενα. Αντίθετα, δεν αποδείχθηκε ότι η ως άνω περιγραφόμενη στάση της πρώτης εναγομένης συνιστούσε καταγγελία εκ μέρους Της τελευταίας της συμβάσεως εργασίας της 26ης των εναγόντων, όπως η ίδια ισχυρίζεται ότι υπέλαβε, καθώς μόνη η καθυστέρηση στην καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών δεν συνιστά βλαπτική μεταβολή των όρων της σύμβασης εργασίας, και συνεπώς το σχετικό αίτημα της τελευταίας περί καταβολής σ’ αυτήν αποζημίωσης απόλυσης πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο.

Αποδείχθηκε δε ότι καθ' όλο το ανωτέρω χρονικό διάστημα, η πρώτη εναγομένη δια των νομίμων εκπροσώπων αυτής ουδέποτε έστερξε στις νόμιμες απαιτήσεις των εργαζομένων της, αλλά αντίθετα αξιοποιούσε την πάροδο του χρόνου, εις βάρος τους, με σκοπό την αποδυνάμωση των απαιτήσεων αυτών και κυρίως την παύση της έκδοσης της εφημερίδας «Ε», ώστε να μην εισπράττει από πουθενά έσοδα και να καταστεί ανέφικτη η με οποιοδήποτε τρόπο ικανοποίηση των αξιώσεων των εργαζομένων της, απο-βλέποντας με τον τρόπο αυτό στη ματαίωση των όποιων διεκδικήσεων τους, αλλά και κυρίως στην ανέχεια τους, καθώς τα οφειλόμενα ποσά εκάστου ενάγοντας αφορούσαν δεδουλευμένες αποδοχές και μισθούς υπερημερίας, τα οποία είναι απαραίτητα για το βιοπορισμό του. Όπως δε αναφέρθηκε, οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι στα ταμεία της εταιρείας εισέρρευσαν μεγάλα χρηματικά ποσά λόγω αποπληρωμής των ομολογιών εκ μέρους της ως άνω αναφερόμενης εταιρείας «ΗΜ ΑΕ», από τα οποία ουδέν διατέθηκε –έστω σε ένδειξη καλής πίστης– προς τους εργαζομένους. Συνακόλουθα, από το σύνολο των αποδεικτικών μέσων σε συνδυασμό με όσα συνάγονται και από τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής, το Δικαστήρια, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, σχημάτισε πλήρη δικανική πεποίθηση περί του ότι η περιγραφόμενη συμπεριφορά των ως άνω εναγομένων συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά της αδικοπραξίας κατά την έννοια της διάταξης του άρθ. 914 ΑΚ. Ειδικότερα, η συμπεριφορά τους, αξιολογούμενη τόσο ως φυσικών προσώπων όσο και ως μελών του διοικητικού συμβουλίου της πρώτης εναγομένης, είναι αντίθετη προς τα χρηστά ήθη. Όπως προαναφέρθηκε στη μείζονα σκέψη που προηγήθηκε, ως κριτήριο των χρηστών ηθών και συνακόλουθα της αντίθετης προς αυτά συμπεριφοράς, λαμβάνονται υπόψη οι ιδέες, που κατά τη γενική αντίληψη του χρηστώς και εμφρόνως σκεπτόμενου μέσου κοινωνικού ανθρώπου επικρατούν σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Στην προκειμένη περίπτωση και εν τω μέσω της οικονομικής κρίσης (η οποία ως πασίδηλο γεγονός, λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη} που πλήττει την χώρα μας, η μη πληρωμή δεδουλευμένων αποδοχών, αλλά και η με οποιοδήποτε τρόπο με δόλο ματαίωση της επιδίωξης τους, αποτελεί καταφανώς συμπεριφορά αντίθετη προς τα χρηστά ήθη και την αντίληψη του

μέσου κοινωνικού ανθρώπου, ο οποίος εύλογα θα ανέμενε –ως ένδειξη καλής πίστης και κατανόησης προς τους εργαζομένους– την καταβολή έστω ενός ποσού ως έναντι των οφειλομένων. Αντιθέτως, οι ως άνω εναγόμενοι, εκμεταλλευόμενοι –εις βάρος του συνταγματικώς προστατευομένου δικαιώματος της εργασίας και της αμοιβής της (άρθ. 22Σ)– τον κεφαλαιουχικό χαρακτήρα των εταιρειών με τις οποίες δραστηριοποιούνται, με προκλητικό τρόπο δεν εξόφλησαν τις απαιτήσεις των εργαζομένων και προέβαινα ν σε επιχειρηματικές επιλογές, οι οποίες απαξίωναν τα περιουσιακά στοιχεία της πρώτης εναγομένης, προκειμένου να ματαιώσουν και την ικανοποίηση τους (των απαιτήσεων των εργαζομένων) μέσω αναγκαστικής εκτέλεσης. Η συμπεριφορά τους αυτή, εκτός της ποινικής της απαξίας (παράβαση μόνου άρθρου του ΑΝ 690/ Ϊ945 και διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας) είναι παράνομη, ως αντίθετη στο γενικό καθήκον που επιβάλλει η διάταξη του όρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή να μην προκαλεί κανένας υπαίτια ζημιά σε άλλον, αλλά και υπαίτια, καθώς με απόλυτη συνειδητοποίηση των ενεργειών τους και αδιαφορώντας για τη ζημία των εργαζομένων, παρέλειπαν δολίως να τους καταβάλουν τα οφειλόμενα σε αυτούς ποσά και ενεργούσαν αποκλειστικά προς το σκοπό της οικονομικής τους ανέχειας. Επίσης, αποδείχθηκε ότι υφίσταται και η πρόσφορη (αιτιώδης) συνάφεια μεταξύ της ζημιογόνου συμπεριφοράς των εναγομένων (η οποία συντίθεται από εξακολουθητικές πράξεις και παραλείψεις, όπως εκτέθηκε) και της ζημίας που επήλθε στην περιουσία των εναγόντων, η οποία είναι άμεση, αφού, και κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και της λογικής, η συμπεριφορά αυτών {εναγομένων), όπως αποδείχθηκε και με τις ειδικότερες συνθήκες και περιστάσεις, που έλαβε χώρα, κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων, ήταν ικανή να επιφέρει το επιζήμιο αποτέλεσμα στους ενάγοντες, το οποίο και πράγματι, κατά τα ως άνω, επέφερε και ισούται με το ύψος των οφειλομένων σ’ αυτούς ποσών γιο μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από την επίσχεση εργασίας και εφεξής. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, κατά την κρίση του παρόντος Δικαστηρίου, η συμπεριφορά των εναγομένων θεμελιώνει πρωτογενώς αδικοπρακτική τους ευθύνη έναντι των εναγόντων και πρέπει οι ως άνω τρεις εναγόμενοι να υποχρεωθούν να ανορθώσουν

την ισόποση με τις αποδοχές τους (μισθοί υπερημερίας) ζημία τους, η οποία έχει ως αίτιο την ανωτέρω αδικοπραξία. Στην προκειμένη περίπτωση, κάμπτεται όπως προαναφέρθηκε, η αρχή της μη ευθύνης των διοικούντων ανώνυμη εταιρεία και δεν ισχύει, διότι υπάρχει πταίσμα της δεύτερης, τρίτου και τέταρτης των εναγομένων από αδικοπραξία, οπότε υφίσταται ευθύνη τους προσωπικά σύμφωνα με τη διάταξη του άρθ. 914 ΑΚ, σύμφωνα και με τα αναλυτικά αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας. Κατ' ακολουθία των παραπάνω, πρέπει η κρινόμενη αγωγή να γίνει

εν μέρει δεκτή ως προς τους 26η και 14ο των εναγόντων –κατά τα ως άνω αναφερόμενα για την αποζημίωση απόλυσης αυτών– και ολικώς δεκτή ως προς τους λοιπούς των εναγόντων ως και κατ' ουσίαν βάσιμη και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι (κατά τη διάκριση καταψηφιστικών και αναγνωριστικών διατάξεων κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο διατακτικό βάσει των σχετικών αιτημάτων των εναγόντων), ευθυνόμενοι εις ολόκληρον έκαστος εξ αυτών, να καταβάλουν, νομιμότοκα, αναφορικά με την πρώτη εναγόμενη από την επομένη της δήλης ημέρας κατά την οποία ήταν απαιτητό έκαστο επί μέρους κονδύλιο και συγκεκριμένα για τους ως άνω αναφερόμενους μισθούς υπερημερίας, από την επομένη της τελευταίας ημέρας εκάστου μηνός, που αντιστοιχούν σε μηνιαίες αποδοχές υπερημερίας και μέχρι την πλήρη εξόφληση. (…) Περαιτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι είναι δυνατόν από την καθυστέρηση της εκτέλεσης της απόφασης αυτής να προξενηθεί σημαντική ζημιά σε άπαντες τους ενάγοντες, οι οποίοι αποδείχθηκε ότι είναι μισθοσυντήρητοι και εξαρτώμενοι αποκλειστικά από τα εισοδήματα της παρεχόμενης εργασίας τους. Γι' αυτό, πρέπει η απόφαση αυτή να κηρυχθεί προσωρινώς εκτελεστή, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενο στο διατακτικό της παρούσας, ως προς την καταψηφιστική της διάταξη για κεφάλαιο και τόκους, κατ' αποδοχή του σχετικού παρεπόμενου αιτήματος των εναγόντων, ως και ουσιαστικά βάσιμου, λόγω και της φύσεως των επιδικαζόμενων κονδυλίων, ως εργατικών απαιτήσεων (άρθρα 908 παρ. 1 εδ α' και περ. ε' βλ. Κεραμεύς / Κονδύλης / Νικάς, ΚΠολΔ ΙΙ, εκδ. 2000, άρθρο 908 / ΕφΑθ 2323/1997 αδημ.), αναφορικά μόνο με την πρώτη των εναγομένων -εργοδότρια αυτών, ενώ ως προς τους λοιπούς

εναγόμενους δεν κρίνεται ότι συντρέχουν προς τούτο εξαιρετικοί λόγοι, ενώ επιπλέον πιθανολογείται ότι η εκτέλεση θα βλάψει ανεπανόρθωτα τους ως άνω ηττηθέντες διαδίκους – φυσικά πρόσωπα (άρθρ. 908 παρ. ΚΠολΔ), και συνεπώς το σχετικό αίτημα αναφορικά με τους ανωτέρω θα πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο. (…)